

Cuprins

Lista tabelor	9
Lista figurilor	11
Lista casetelor	13
Introducere	15

PARTEA I. De la ipoteze la realitate.

Diagnoza monetarismului constructivist	23
Capitolul 1. Abordarea teoretică a noțiunii de uniune monetară	25
1.1. Teoria zonelor monetare optime	25
1.1.1. Fazele teoriei zonelor monetare optime	26
1.1.1.1. Faza de pionierat	27
1.1.1.2. Faza reconcilierii	33
1.1.1.3. Faza reevaluării	34
1.1.1.4. Faza empirică	35
1.2. Abordări recente în teoria zonelor monetare optime	36
1.2.1. Teoria endogenității ZMO	37
1.2.2. Teoria specializării	42
1.3. Costuri și beneficii ale adoptării unei monede unice	44
1.3.1. Manifestarea șocurilor asimetrice	47
1.3.2. Preferințe diferite ale țărilor față de inflație și șomaj	49
1.3.3. Diferențe instituționale pe piața muncii	53
1.3.4. Diferențe referitoare la ritmurile de creștere economică	53
1.3.5. Diferențe între sistemele fiscale ale țărilor. Problema seniorajului.....	54
1.3.6. Modelul Barro-Gordon și problema credibilității. Cât de credibile sunt politicile monetare naționale?	57

1.4. Alegerea unui regim al cursului de schimb. Analiză prin prisma modelului Mundell - Fleming	62
1.4.1. Eficiența politicilor monetare și fiscale în modelul Mundell -Fleming	63
1.4.1.1. Politici expansioniste într-un regim al cursului de schimb fix	64
1.4.1.2. Politici expansioniste într-un regim al cursului de schimb flexibil	68
1.4.2. Noi abordări în elaborarea politicii macroeconomice	72
Capitolul 2. Funcționarea Uniunii Economice și Monetare – aspecte tehnice și instituționale	75
2.1. De la teoria zonelor monetare optime la Uniunea Economică și Monetară	76
2.1.1. Uniunea economică – precursora uniunii monetare	76
2.1.2. Sistemul Monetar European	80
2.1.3. Piața Unică – condiție necesară creării Uniunii Economice și Monetare	83
2.2. Strategia de reglementare în cadrul Uniunii Economice și Monetare	86
2.2.1. Tratatul de la Maastricht	87
2.2.2. Nevoia de coordonare a politicilor economice la nivelul Uniunii Europene	89
2.3. Coordonarea politicilor economice în modelul european – obiective, principii, instrumente și propuneri de reformă	92
2.3.1. Procesele fundamentale privind coordonarea politicilor în UE	92
2.3.2. Principalii piloni instituționali ai procesului de coordonare	96
2.3.2.1. Ghidul Măsurilor de Politică Economică (BEPG).....	97
2.4. Pactul de Stabilitate și Creștere – obiective, prevederi, marje de manevră, avantaje, critici și paradoxuri	103
2.4.1. Elementele caracteristice ale Pactului de Stabilitate și Creștere	105
2.4.2. Măsuri de reformă a Pactului de Stabilitate și Creștere	113
Capitolul 3. Coordonarea politicilor macroeconomice în zona euro – de la teorie la practică.....	119
3.1. Coordonarea între politica monetară comună și politicile fiscale naționale – principii, metode și dificultăți	119
3.1.1. Dificultăți în realizarea mixului politică monetară-politici fiscale	125
3.2. Moda politicilor de stimulare a ofertei agregate	127
3.2.1. Concluzii și recomandări în cazul modelului european	128
3.3. Evoluții macroeconomice în zona euro	129
3.3.1. Eurosistemul. Politica monetară a BCE	129
3.3.2. Evoluții recente ale inflației în zona euro și perspectivele acesteia	133
3.3.3. Situația finanțelor publice în zona euro și UE	137
3.4. Mixul de politici macroeconomice în zona euro	143
3.5. Evoluții macroeconomice în țările care se pregătesc să adere la zona euro	146
3.5.1. Republica Cehă	147

3.5.2. Ungaria	148
3.5.3. Polonia	149
3.5.4. Slovacia	150
3.5.5. Bulgaria	151
PARTEA a II-a. De la realitate la modelare.	
Instrumentarea acțiunii constructive.....	153
Capitolul 4. Condiționalitățile specifice strategiei de aderare a României	
la Uniunea Economică și Monetară.....	155
4.1. Drumul spre euro. Cazul României	155
4.1.1. Etapele integrării României în UEM.....	156
4.2. Convergența nominală a României cu Uniunea Europeană	159
4.2.1. Criteriul ratei inflației	159
4.2.2. Criteriul ratei dobânzii	162
4.2.3. Criteriul deficitului bugetar	163
4.2.4. Criteriul datoriei publice	164
4.2.5. Criteriul cursului de schimb	165
4.3. Convergența reală a României cu Uniunea Europeană.....	167
4.3.1. Analiza convergenței reale prin prisma indicatorilor structurali ai UE	168
4.3.2. Analiza convergenței reale prin prisma criteriilor unei zone monetare optime.....	176
4.3.3. Soluții pentru creșterea convergenței reale	180
4.4. Paradoxuri ale criteriilor de convergență din perspectiva intrării în zona euro.....	183
4.4.1. Inconsistența dintre criteriile de convergență.....	183
4.4.2. Eficiența strategiei de țintire a inflației în atenuarea divergenței nominal-real. Cazul României.....	187
4.4.3. Manifestarea efectului Balassa-Samuelson în procesul integrării în UEM	196
4.4.3.1. Soluții pentru rezolvarea dilemei.....	200
4.4.3.1.1. Impunerea unei politici fiscale restrictive.....	201
4.4.3.1.2. Aprecierea nominală a cursului de schimb în ERM II	202
4.5. Catching-up ca teorie a ieșirii din periferie	203
Capitolul 5. Estimarea unei funcții de reacție a politicii fiscale pentru România	209
5.1. Importanța deficitului bugetar ciclic și structural în evaluarea eficienței politicii fiscale.....	209
5.1.1. Soldul bugetar structural – instrument de analiză a politicilor fiscal-bugetare discreționare.....	210
5.2. Estimarea deficitului bugetar ciclic și structural în România	214
5.2.1. Estimarea PIB-ului potențial și a decalajului de producție	215

5.2.2. Estimarea elasticităților veniturilor și cheltuielilor bugetare în raport cu PIB.....	218
5.2.3. Rezultatele estimărilor și interpretarea rezultatelor.....	224
5.3. Estimarea funcției de reacție a politicii fiscal-bugetare în România	229
5.3.1. Funcția de reacție a politicii fiscal-bugetare – instrument de analiză a sustenabilității finanțelor publice.....	229
5.3.2. Rezultatele estimărilor și interpretarea rezultatelor.....	232
5.3.3. Soluții privind creșterea eficienței politicii fiscal-bugetare din România	237
Concluzii.....	241
Bibliografie	251
Anexe	259

Lista tabelelor

Tabelul 1.1. Eficiența politicilor monetare și fiscale în modelul Mundell-Fleming.....	63
Tabelul 1.2. Eficiența politicii monetare și fiscale în modelele neoclasice	73
Tabelul 2.1. Motive care justifică coordonarea politicilor economice	90
Tabelul 2.2. Forme de coordonare a politicilor economice în Uniunea Economică și Monetară.....	94
Tabelul 2.3. Roluri, competențe și metode ale UE	96
Tabelul 2.4. Caracterizarea politicilor fiscale ale unor țări din zona euro (2000-2008)	107
Tabelul 3.1. Rata inflației în zona euro în perioada 2002- 2008	134
Tabelul 3.2. Proiecții macroeconomice pentru zona euro	136
Tabelul 3.3. Comparație cu proiecțiile lunii decembrie 2007	136
Tabelul 3.4. Balanța bugetară pentru zona euro (2002-2008)	138
Tabelul 3.5. Situația balanței bugetare în statele membre UE (2002-2008)	139
Tabelul 3.6. Situația datoriei publice în statele membre UE	142
Tabelul 3.7. Evoluții bugetare în Republica Cehă, 2005-2009 (% din PIB).....	148
Tabelul 3.8. Evoluții bugetare în Ungaria, 2005-2009 (% din PIB).....	149
Tabelul 3.9. Evoluții bugetare în Polonia, 2005-2009 (% din PIB)	150
Tabelul 3.10. Evoluții bugetare în Slovacia, 2005-2009 (% din PIB).....	151
Tabelul 3.11. Evoluții bugetare în Bulgaria, 2005-2009 (% din PIB)	151
Tabelul 4.1. Etapele integrării României în UEM	158
Tabelul 4.2. Rata inflației (comparație România-UE-25).....	160
Tabelul 4.3. Rata nominală a dobânzii pe termen lung (comparație România-UE-25)	162
Tabelul 4.4. Deficitul bugetar (-) / excedentul bugetar (+), ca pondere în PIB	163
Tabelul 4.5. Datoria publică (pondere în PIB), în procente	164
Tabelul 4.6. PIB pe locuitor la paritatea puterii de cumpărare	168
Tabelul 4.7. Estimarea valorii adăugate la nivel sectorial în România (2006-2008)	169
Tabelul 4.8. Intensitatea energetică a economiei.....	170
Tabelul 4.9. Productivitatea muncii / persoană angajată	171

Tabelul 4.10. Investiții de afaceri	171
Tabelul 4.11. Nivelurile relative ale costurilor orare ale forței de muncă	172
Tabelul 4.12. Lungimea rețelei de autostrăzi	173
Tabelul 4.13. Fondurile europene alocate României în perioada 2007-2013	174
Tabelul 4.14. Gradul de absorbție a fondurilor europene (structurale, de coeziune, pentru agricultură, dezvoltare rurală și pescuit) în primul an postaderare	175
Tabelul 4.15. Ponderea veniturilor la buget în PIB.....	175
Tabelul 4.16. Convergența prețurilor versus convergența salariilor medii brute	176
Tabelul 4.17. Gradul de deschidere a economiei	177
Tabelul 4.18. Exportul de produse de înaltă tehnologie	177
Tabelul 5.1. Rezultatele testelor de unit root asupra variabilelor	220
Tabelul 5.2. Relația pe termen lung între taxele directe și PIB	221
Tabelul 5.3. Relația pe termen lung între taxele indirecte și PIB	221
Tabelul 5.4. Relația pe termen lung între contribuții și PIB	222
Tabelul 5.5. Relația pe termen lung între cheltuieli și PIB	223
Tabelul 5.6. Valorile output gap în România	225
Tabelul 5.7. Deficitul bugetar ciclic în România	225
Tabelul 5.8. Deficitul bugetar structural în România	226
Tabelul 5.9. Soldul bugetar actual și soldul bugetar structural.....	227
Tabelul 5.10. Natura politicilor fiscale.....	228
Tabelul 5.11. Vectorii de cointegrare pentru deficitul structural (model CAPB)	233
Tabelul 5.12. Vectorii de cointegrare pentru deficitul structural (model CAPB/PB).....	234
Tabelul 5.13. Vectorii de cointegrare pentru deficitul primar (model PB)	235

Lista figurilor

Figura 1.1. Linia zonei monetare optime	36
Figura 1.2. Viziunea optimistă	37
Figura 1.3. Viziunea pesimistă	38
Figura 1.4. Perspectiva monetaristă versus perspectiva keynesistă	38
Figura 1.5. Ipoteza endogenității	40
Figura 1.6. Planul ZMO	42
Figura 1.7. Ipoteza specializării	43
Figura 1.8. Beneficiile unei uniuni monetare și gradul de deschidere a economiei	45
Figura 1.9. Modificări ale cererii agregate	47
Figura 1.10. Alegerea inflație-șomaj	49
Figura 1.11. Relația dintre modificările salariilor și modificările prețurilor	50
Figura 1.12. Curba Phillips pe termen lung	52
Figura 1.13. Costuri determinate de diferențele de productivitate	52
Figura 1.14. Efectele politicii de devalorizare	56
Figura 1.15. Compromisul inflație-șomaj pe termen scurt (Curba Phillips cu anticipări raționale)	57
Figura 1.16. Curbe de indiferență	58
Figura 1.17. Alegeri diferite ale guvernului	59
Figura 1.18. Inflație versus șomaj. Credibilitatea și stimulentele de a trișa	60
Figura 1.19. Preferințele autorităților pentru inflație și șomaj	61
Figura 1.20. Efectele unei politici monetare expansioniste în absența mobilității capitalurilor	65
Figura 1.21. Efectele unei politici monetare expansioniste în situația unei mobilități perfecte a capitalurilor	66
Figura 1.22. Efectele unei politici fiscale expansioniste în situația absenței mobilității capitalurilor	67
Figura 1.23. Efectele unei politici fiscale expansioniste în situația unei mobilități perfecte a capitalurilor	67

Figura 1.24. Efectele unei politici monetare expansioniste în situația absenței mobilității capitalurilor	69
Figura 1.25. Efectele unei politici monetare expansioniste în situația mobilității perfecte a capitalurilor	69
Figura 1.26. Efectele unei politici fiscale expansioniste în situația absenței mobilității capitalurilor	70
Figura 1.27. Efectele unei politici fiscale expansioniste mobilității perfecte a capitalurilor	71
Figura 2.1. Responsabilitățile de politică la nivelurile național și supranațional	91
Figura 2.2. Coordonarea politicii economice (incluzând dialogul cu BCE)	98
Figura 2.3. Procesul anual privind coordonarea politicilor economice	100
Figura 2.4. Avantaje și critici aduse Pactului de Stabilitate și Creștere	111
Figura 2.5. Propuneri de reformă a Pactului de Stabilitate și Creștere	115
Figura 2.6. Propunerile Comisiei de Finanțe din Franța privind reformarea PSC	116
Figura 3.1. Mixul politică monetară comună-politici fiscale naționale pe termen lung	120
Figura 3.2. Conflictul politică monetară comună-politici fiscale naționale, pe termen scurt	121
Figura 3.3. Rezolvarea conflictului politică monetară comună-politici fiscale naționale, pe termen scurt, nevoia coordonării politicilor fiscale	122
Figura 3.4. Aplicarea politicilor de stimulare a ofertei agregate	127
Figura 3.5. Poziția fiscală a zonei euro și fluctuațiile ciclice ale PIB	143
Figura 3.6. Poziția fiscală a zonei euro și fluctuațiile ciclice ale PIB	144
Figura 3.7. Mixul de politici în zona euro	145
Figura 4.1. Structura ISD-urilor pe sectoare în România în perioada 1991-2007	173
Figura 4.2. Curba în J în cazul țărilor membre	185
Figura 4.3. Alegerea băncii centrale între două reguli de politică monetară	189
Figura 4.4. Trade-off-ul stabilitatea producției-stabilitatea inflației și alegerea băncii centrale	190
Figura 4.5. Alegerea regimului <i>inflation targeting</i>	192
Figura 4.6. Efectul Balassa-Samuelson – curs de schimb fix sau inflație constantă	199
Figura 4.7. Efectul Balassa-Samuelson – politică fiscală restrictivă	202
Figura 4.8. Modelul Solow versus modelul creșterii economice endogene	205
Figura 5.1. PIB real și PIB real ajustat sezonier	217
Figura 5.2. PIB potențial determinat prin filtrul HP	217
Figura 5.3. Decalajul de producție determinat cu HP	218

Lista casetelor

Caseta 1.1. Definiții ale zonei monetare optime.....	26
Caseta 1.2. Argumente pro și contra unei zone monetare optime	28
Caseta 1.3. Evaluarea proprietăților zonelor monetare optime. Indicele ZMO.....	31
Caseta 2.1. Cum s-au calculat criteriile de convergență nominală privind integrarea în Uniunea Europeană?	88
Caseta 2.2. Coordonatele Strategiei de la Lisabona	102
Caseta 3.1. Coordonarea între politica bugetară și politica fiscală – problema lagurilor.....	124
Caseta 3.2. Există o regulă Taylor pentru BCE?	133